

תגמולים למשרתים במילואים

המוסד לביטוח לאומי משלם תגמולים למי שנקראים לשירות מילואים על פי חוק שירות הביטחון או לאימון על פי חוק שירות עבודה לשעת חירום. תגמולי המילואים ממומנים מתקציב משרד הביטחון.

המוסד משלם גם הענקות לנערים ונערות עובדים עד גיל 18 שנעדרו מעבודתם עקב השתתפות בחינוך קדם צבאי (בתנאי שהשתתפו בו יומיים רצופים לפחות ושעבדו בשלושת החודשים שקדמו לפעילות 30 ימי עבודה לפחות).

הביטוח הלאומי רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה הציבורית לעניין שירות מילואים, להקצות הענקות לפיתוח שירותי רווחה לטובת משרתים במילואים ובני משפחותיהם.

שינויי חקיקה

- ביולי 2022 התקבלה בכנסת תקנה 6א' שלפיה שכיר או עצמאי שהכנסתם עלתה בחודש השירות או בחודשיים שקדמו לו ב-20% לפחות ולמשך 3 חודשים רצופים, יהיו זכאים לתגמולים לפי ההכנסה הגבוהה. השינוי נועד לפצות את משרתי המילואים, שעד כה היו מקבלים את התגמול על פי השכר ברבעון שקדם לשירות המילואים, אם היה נמוך יותר. התיקון הוחל למפרע מ-1.1.2022 והביטוח הלאומי יצא במסע פרסום לציבור הרחב.
- באוקטובר 2023 התקבלה הוראת שעה ולפיה הועלה סכום המינימום לתשלום למי ששירתו במילואים מ-7.10.23 עד 31.12.23, מ-68% מהסכום הבסיסי¹ מחולק ל-30 (215.17 ש"ח ליום נכון ל-2023) ל-95% מהסכום

¹ הסכום הבסיסי: הסכום שלפיו מחושבות מרבית הגמלאות מינואר 2006. סכום זה מתעדכן ב-1 בינואר בכל שנה. למרבית הגמלאות הסכום מתעדכן בשיעור עליית מדד המחירים לצרכן לנובמבר שקדם לו. לסכום הבסיסי תעריפים שונים לגמלאות השונות.

הבסיסי מחולק ל-30 (300.61 ש"ח ליום, נכון ל-2023). הוראת שעה זו הוראה עד ליום 31.12.2025 והתגמול המינימלי ב-2025 היה 321.07 ש"ח ליום. בדצמבר 2025 הוראה השעה עוגנה בחוק כקבועה מינואר 2026.

- באפריל 2024 התקבלה הוראת שעה הקובעת כי מעסיק של מי ששירתו במילואים בתקופה שמ-7.10.2023 עד 31.12.2024 יהיה זכאי לשיפוי בגין תשלומים שביצע לקופות, לקרנות ולתשלומי דמי ביטוח בגין תקופת שירות מילואים של העובד. שיעור השיפוי - 20% משכרו של העובד ברבע השנה שקדמה לשירות המילואים.

- בינואר 2025 התקבלה הוראת שעה בנוגע לחישוב התגמול בגין שירות מילואים בתקופת חירום למשרתים עצמאים שהתגמול מחושב להם לפי השומות למס הכנסה. בשל התארכות משך שירות המילואים והירידה בהכנסות של עובדים עצמאים נוצרו למשרתי המילואים העצמאים חובות בשל הפער שבין הכנסתם בפועל לבין המקדמה (של השומה המדווחת למס הכנסה) שעל בסיסה חושב תגמול המילואים. כדי להתמודד עם הפגיעה הזו נקבעו בהוראת שעה הכללים האלה: (א) תגמולי מילואים לשנת 2023 - ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית למס הכנסה לשנה זו או בהתאם להכנסה ששימשה יסוד למקדמות, לפי הגבוהה מביניהן. (ב) תגמולי מילואים לשנת 2024 - ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית לשנה זו או ההכנסה ששימשה יסוד לתשלום מקדמות שדווחה עד 31.10.2024 לפי הגבוהה מביניהן. (ג) תגמולי מילואים לשנת 2025 - ההכנסה תחושב בהתאם לשומה הסופית לשנה זו או ההכנסה ששימשה יסוד לתשלום מקדמות שדווחה עד 31.10.2024, לפי הגבוהה מביניהן. הוראות אלו לא יחולו לעניין הכנסתו של עובד עצמאי שלא נערכה לו שומה סופית לשנת 2024 ולא שילם מקדמות על חשבון דמי הביטוח בעד אותה שנה, כלומר עצמאי חדש.

שיעור התגמול והיקף התשלומים

שיעור התגמול ליום נקבע על פי השכר ברוטו (החייב בדמי ביטוח) של העובד בשלושת החודשים שקדמו ל-1 בחודש שבו חל השירות, חלקי 90 ימים. לצורך החישוב מובאים בחשבון גם דמי אבטלה, דמי פגיעה בעבודה, דמי לידה וכן תגמולים בעבור שירות מילואים אחר אם היה באותה תקופה. סכום המינימום לתשלום - 95% מהסכום הבסיסי מחולק ב-30 (בינואר 2025: 321.07 ש"ח ליום, 9,632 ש"ח לחודש), וסכום המקסימום - 5 פעמים הסכום הבסיסי מחולק ב-30 (בינואר 2025: 1,689.83 ש"ח ליום, 50,695 ש"ח לחודש).

ב-7 באוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל ובשל כך חוקקה הוראת שעה להעלאת סכום המינימום ל-95% מהסכום הבסיסי ממועד זה ועד סוף 2025 ולאחר מכן עוגנה בחוק. כדי להקל בתקופת המלחמה הוחלט לשנות זמנית את אופן התשלום ולשלם את התגמול בתחילת כל חודש ולא בתום תקופת השירות כפי שהיה עד כה. מרבית תגמולי המילואים שולמו אוטומטית ללא צורך בהגשת תביעה.

היקף התשלומים מושפע מאירועים ביטחוניים ולכן נתון לתנודות רבות (לוח 1). ב-2019 ו-2020 התשלומים ירדו ב-6% וב-10% בהתאמה, והגיעו לכמיליארד ש"ח. לאחר ירידה זו עלו התשלומים ריאליית ב-2021 וב-2022 - ב-25.7% ו-15% בהתאמה - והגיעו ב-2022 לכ-1.6 מיליארד ש"ח. בשנת 2023 עלו התשלומים עלייה ניכרת בשל גיוס נרחב של אנשי המילואים למלחמת חרבות ברזל והעלאת סכום המינימום ליום. בשנים 2024-2025 המשיכו הלחימה וגיוס רחב של אנשי מילואים וסכום המינימום עלה כתוצאה מהעלייה במדד המחירים לצרכן. סך התשלומים ב-2024 היה כ-26.3 מיליארד ש"ח וב-2025 כ-21 מיליארד ש"ח - פי 2.8 יותר מבשנת 2023, שבה היו שלושה חודשי לחימה.

לוח 1: תשלומים למשרתים במילואים (אלפי ש"ח), 2019-2025

שנה	מחירים שוטפים	מחירי 2025	שינוי ריאלי (אחוזים)
2019	1,168,002	1,361,498	-6.0
2020	1,046,107	1,226,605	-9.9
2021	1,334,752	1,542,044	25.7
2022	1,602,260	1,773,173	15
2023	6,991,131	7,424,420	318.7
2024	26,323,928	27,122,599	265.3
2025	20,838,288	20,838,288	-23.0

השתתפות במיזם סל הרווחה

הביטוח הלאומי משתתף במיזם סל הרווחה של צה"ל, שנועד להגביר את הלכידות החברתית ולהעמיק את ההזדהות והאהדה כלפי המשרתים במילואים. המיזם מופעל בידי אגף כוח אדם בצה"ל (אכ"א פרט), ובמסגרתו מתקיימים פעילויות נופש, ערבי יחידה, ערבי הוקרה ופעילויות גיבוש אחרות. סך ההענקות לא יעלה על 0.5% מאומדן הסכום השנתי הכולל של תגמולי המילואים המשולמים לפי החוק. המוסד משתתף במיזם משנת 1999.

ב-2020 היה היקף ההוצאה על המיזם 5.18 מיליון ש"ח, וב-2021 גדלה ההוצאה בכ-25% לכ-6.5 מיליון ש"ח (לוח 2). בשנים 2022-2025 לא הוקמה ועדה המאשרת את התקציב ולא הועבר כל סכום למיזם.

לוח 2: השתתפות המוסד במיזם סל הרווחה (מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים) 2014-2025

שנה	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022-2025
סכום ההוצאה	6.5	6.5	6.5	5.5	6	6.1	5.2	6.5	0